

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.
וכך הוא אומר:
"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

במפרשים

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

י"ל ע"י פ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858, ד.ב. שדה-גת * טל': 08-8581440 * פקס: 08-8503835

שנת תשס"ג

פרשת וירא

א. משך חכמה עם פירוש הרב ז. קופרמן.

על פי ה' ו' יצאנו מצרים... אלהים נצטוו
אדם נצטוו כי יצאנו מצרים... אלהים נצטוו
לצד האלהים הנצטוו כי יצאנו מצרים... אלהים נצטוו
האחרונה, נצטוו כי יצאנו מצרים... אלהים נצטוו
יוצאת - כי יצאנו מצרים... אלהים נצטוו
אם כי יצאנו מצרים... אלהים נצטוו
אלה יצאנו מצרים... אלהים נצטוו
לצד האלהים הנצטוו כי יצאנו מצרים... אלהים נצטוו
יצאו מצרים... אלהים נצטוו
לא יצאו מצרים... אלהים נצטוו
אשר יצאו מצרים... אלהים נצטוו
והיו מצרים... אלהים נצטוו
אלה יצאו מצרים... אלהים נצטוו
יוצאת - כי יצאנו מצרים... אלהים נצטוו

פרק יח, פסוק ה': יצאנו מצרים... אלהים נצטוו
על ידי ה' ו' יצאנו מצרים... אלהים נצטוו
היוצאת, אלו יצאו מצרים... אלהים נצטוו
אלה יצאו מצרים... אלהים נצטוו
יוצאת - כי יצאנו מצרים... אלהים נצטוו
אם כי יצאנו מצרים... אלהים נצטוו
אלה יצאו מצרים... אלהים נצטוו
לצד האלהים הנצטוו כי יצאנו מצרים... אלהים נצטוו
יצאו מצרים... אלהים נצטוו
לא יצאו מצרים... אלהים נצטוו
אשר יצאו מצרים... אלהים נצטוו

מילות

1. כשננו היה פין שאר עם פצל חוש הואו, כאן הוא קורא לכך "דק חלצת" מה פכצל חסציה האכשרית פפסוק האאשרית לו לאת?
2. תוק כדי דפריו הוא מלאהו על כלל חסופ שישום "אחר-אחרי", החוכל להוכיח לאת מאקומות אחריה?
3. מה לכו נק אחר אפרתק למלאכים ולמה?

* * *

ב. חזקוני.

פרק יח, פסוק יא': (יא) האברהם ושהו זקנים, [כמשמע שנאמר ואברהם ושרה זקנים] מה תיל לקמן: ואברהם וכן בא בימים²², אלא מלמד שהחזירו הקבי"ה לגערותו וצריך לכתוב פעם שנייה: ואברהם וכן, בראשית רבה²³. זקנים באים בישראל, מתחלת הספר עד כאן לא תמצא זקנה כתובה בשום אדם עד שבא אברהם²⁴ לשני הקבי"ה ואמר: רבוננו של עולם אדם זכנו נכנסין למקום אחד ואין אדם יודע את מי יכבד ומחוך שאתה מעטרו בזקנה²⁵ ארבע יודע למי יכבד. א"ל הקבי"ה חייך²⁶ דבר טוב תבעת, וממך הוא מתחיל. מתחלת הספר עד יצחק לא כתיב יסורין עד שבא יצחק ותבע יסורין, אמר לפניו: רבון העולמים אדם מת בלא יסורין מדה הדין מתוחה כנגדו²⁷, ומתוך שאתה מביא עלי יסורין אין מדה הדין מתוחה כנגדו, א"ל הקבי"ה: חייך, חסר טוב תבעת, וממך הוא מתחיל, וחכהו עיניו מראות²⁸. יעקב תבע תולד, אמר: רבון העולמים אדם מת בלא תולד אינו מתיישב בין בניו²⁹, ומתוך שהוא חולה ותהי שנים או שלשה ימים הוא מתיישב בין בניו, א"ל הקבי"ה: חייך דבר טוב תבעת וממך הוא מתחיל, תהי: ויאמר ליוסף הגה אביך חולה³⁰. נמצא אברהם הרש זקנה, שנאמר: ואברהם זקן³¹. יצחק הרש יסורין, שנאי: ויהי כי זקן יצחק ותכהו עיניו מראות³², יעקב הרש תולד, כדכתיב: הנה אביך חולה³³.

2/100

נירדא

שאלות

1. מה אהדש לנו כרשננו קטצ תראסן של דפריו?
2. היש לך תשובה אחרת - בשוטה - לזק?
3. כרשננו אמשיק ומצוה דפרי המדעס במבורסע על "פקשות" באסות מה יכולה להיות הסיקה לזק?
4. מה פדיוק פיקש אפרהם ולמה ומה ניתן לז?
5. מה רצה יצחק ומה ניתן לז?
6. איך יעקב הפין חוליי ולמה זה היה חשוב לז?
7. ליקנות, יסורין וחוליי התוכף למצוא משותף, מסדל ומדרגות?
8. מה מרציון בכל זה?

* * *

ג. רשי"ד הירש.

פרק יח' פסוק יט'

יהנה צואתו של אברהם אינה: ושמו דרך ה', ועשו צדקה ומשפט, אלא: ושמו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. כדרך שהקב"ה ירה במצח סילה את אבן הפנה לעמו וכדרך שגם לאחר מכן מקריינה התורה על פירי רוב החוקים למשפטים: חתלה היא קובעת לנו תחומים ומיגים של קנישה וסדרה לחיי החושים והגוף, ורק אחר כך כוללת היא כללים ליחסינו עם הבריות — כן גם כאן מקום. ושמו דרך ה' ואתו כן: לעשות צדקה ומשפט: -

שתי הוראות למנוח דרך ה'. דרך ה' והנהגתו את עולמו, ודרך האדם העושה את דעו בוראו. ושתי ההוראות — אחת היא ביסודה: דרך הסוב בה נלך מנחנו, אינה אלא קטע קטן מדרך הנהגת ה' — חלק קטן שנמסר לנו, ועל ידי כך תופנים אנו להיות שותפים למעשיו של הקב"ה ומקיימים את עולמו בשליחותו. לכן אורח ישרים מקביל באופן הרמוני, לדרך הנהגת ה', ואורח הישרים נחמך עלידי השם ומתברך סובבו. על כן אורח הישרים מתנגש עם דרך הנהגת ה', וסופו שהוא בטל מפניה ויהי בלא הדיה. הנה אומר: כני ישרים דרכי ה' וצדקים ילכו בהם ומשעים יכשלו בהם (הושע יב, יא). התפקיד שלקראתו מתחנכים בני אברהם הוא לשמר דרך ה'. לעשות צדקה ומשפט: לשמר דרך ה' — פירושו להתהלך לפני ה', ולהיות תמים בקדושה ובטהרת המידות. — הרי יסוד מצחח הסילה. לעשות צדקה ומשפט הוא עשיית הסוב והישר עם הבריות. כדרך שטרנס זה עתה עיי הכנסת האורחים של אברהם. שני יסודות אלה הגם הגוד הגמור לדרך אנשי סוים — הרעים לבריות וחטאים לררכי המוסר.

שאלות

1. כרשננו מנסה להסביר את המושג: "דרך ה'" לכאורה מה בסעיה סכלל?
2. לדעתו שתי הוראות לזק, התוכף להסביר?
3. אם אלה שתי דרכים או משו אחת, שונת, ומה?
4. מה מתפקיד של "כני אפרהם" להתחנך לקראתו ואיך זה יתפא על ידק?
5. למה מכנים כרשננו את ענין מצות מילה לכאן ומה היא פאה לסתל וללמ?
6. כרשננו מחיין שכתוב: "... לעשות" ולא "ועשו", מה הוא לומד מכך?

* * *

3/11

ד. כבוד שור.

פרק יט' פסוקים ה' טו': (ח) מטת וחלב ואחר כך כן חפץ, שלא לצבול חחלב אחר הכשר, כי שומרי מצות היה אברהם אבינו.

(ט) ויצטרף אליו איה שרה אשתך, לפי פירוש לבשרה, כי האחד בא לבשר את שרה.
(י) כעת היה, כמו בזכות: "עז עת ילדה ילדה" כי יחיה" היא יולדת, היא נקראת יחיה" בערבה מקומה בתלמודי" כמו לזיה ולחולה, כי הולדת המולדת שחזק נקרא יחיה", והוא לסוף חשעה או לז' חדשים. ויש לפרש יכעת חיה" כעת הזאת שחזק חיים, וכן הרבה אנקלוס פנה אמר: והוא: פתח האהל, היה אחרי הנביא, כי הסך סניו אל הגן ואחריו אל האהל, היתה שרה קדובה משם ושפעה.

(יב) אחרי כלוה, אחרי אשר זקנתי, כמו יאמר לבלה נאמתי", שהוא לשון זקנה עדינה: לשון עידן שחזקו בשרי וישכח לימי עלוטי. ואח"כ וקן: כלומר אמרו הייתי ילדה, הלא אדתי וקן.

(יג) למה זה צחקה וכו'. כבר מידענו למה חזקת שרה יחד מאברהם". ואח"כ וקנתי: לא היה חך הארץ לגלות לו שקראתו "וקן" כן יקפיד.

(יד) הישלא מתי דבר, כלומר: דבר הבא מהו הישלא בעיני שום ברה, הלא ידוע לכל כי מל אשי יחסך יעשה.

(טו) לא זקנתי כי יראה, למרוז ששרה אמנו אמיתית היתה אן שבכאן שינתה כי יראה, ויאמר אברהם לא כמה שאת אומרת כי צחקה: כי הקנייה נאמן יחד ססן.

שאלות

1. מה הפניה שלו טואו לבריות טטוק ח'?
2. מה קשה לו בטטוק ט' ומה טירוש?
3. איך הוא מספיר את השימוש בלשון: "כעת חיב"?
4. איך טרשנו מספיר את טטוק יד' ומה הוא שנת מן המקומות?
5. טטוק טו' מנסה טרשנו להתאחד עם טצית אמירת אמת או הכחשה, התוכל להספיר את הטטוק צט"י טואור?

* * *

ה. ספורנו עם פירוש הרב י. קופרמן.

פרק יט' פסוקים יא' יד', טו': (יא) וילאו לקצא השמח, אף על פי שקיני סבים בטטורים, קרתו לקצא השמח כי כפי לשכר הקלות, קצתים זכרונם לקרקה: יקצים אפילו (שקורים) קפתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה ועיזבין יט. א.

20. הלשון (היה העייפות והתשישות) כאר אחרי הפסל הגדול והטיחה המרובה (וכך פירש רבינו להלן שטוח זיח). פירוש הטטוק הוא, אישוא, שהיו מותשים מן המאמצים לטצוא את הדלת לפתוח שזה עתה חרב עליהם עולמם בזה שנתפירו טראום - בזה טרסם הכובע את גודל ישעם.

21. ולוה יש להיחד כי כבר יכמו השחר עליה, ועוד מצט יגיע השמש יצא על הארץ... הוי המטירי (פסוקים כג' כד), לא בשיתה ישיי סם שהי המטיר בעלות השחר, כמו שנאמר יכמו השחר עליה, ולפי רשיי השמש יצא על הארץ מתיחס רק לביאת לוט לצועז (ראי' טו). רבינו לשיטתו שנהפיקה היתה בודות השמש מביא את הנפרא שמרבות על השמש בלבד יכשחחויט לחמה, אן רשיי לשיטתו שנהפיקה היתה בעלות השחר ישעה שהלכה טרמה בוקיע עם החמה לכן הביא שט את הבראשית רבה ג' כ' - שפרע טהם כיוון שגם חתמה וגם הלכה פשוטים זכרון שחזו טהם שברים לחמה נמהם ללבוה עייש היטב.

(יד) וצא לוט, אחר שנלאו וקלכו להם.
(טו) ויאצו, קדי שיקנה פצתהם בקריתם הלקים הגדול, קצתם זכרונם לקרקה: קשעה שהחקה זכרת וקל סלכי טנרר וטעקב פניהין קתריקן קראשיתם ומשתחויים לתקה מיי בוצם הקודש קרוץ הוא יי וכרסח ז. א.

שאלות

1. על אעם קושי צואר טרשנו טטואו לטרש את טטוק יא'?
2. לו הטרמות להכניס לנו את דטרי הטרא אמס' צירופין, מה טרציון טקק?
3. למה טטוס לנו לצעת מתי יצא לוט?
4. טרשנו מתנוכה עם רשיי על אוצרם מאזיק של המסיכה, למה זה מאמנות?

* * *

4/11

ז. מדרש רבה.

פרק כא' פסוק י"ז:

(ח"ח) יוֹקֵרָא פִּלְאֵךְ אֵל הַיָּם אֶל הַיָּבֵשׁ מִן הַיָּם מִיָּם וְנֹר - בזכותו של אברהם. כִּי אֲשֶׁר הוּא שֵׁם - בזכות עצמו. וְפֶה תִּפְּלֵת תְּחִלָּה לְעַצְמוֹ יוֹתֵר מִכֹּל. כִּי אֲשֶׁר הוּא שֵׁם - אמר ר' סימיון: קִפְצוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְקַסְרֵעַ אֲמַרו לְפָנָיו: רַבֵּן הַעֲלָמִים. אָרְבִּים שְׁהִיא עֲתִיד לְהַמִּית כָּנִיד כְּעָמָא אִתְּהּ מַעֲלָה לֵו קָאָרוּ אַמְרֵי לְהֵם: עַכְשָׁי מַה הוּא. צְרִיק אִי רְשָׁעוּ אֲמָרוּ לֵו: צְרִיק. אֲמַר לְהֵם: אִינִי דָן אֵת הָאָרְבִּים אֲלֵא בְשַׁעְתָּו - כּוּמֵי שֶׁאֵר אֵת הַנְּעֵר וְנֹר.

שאלות:

1. קטע הראשון של המדרש, איזה הוא? ומה זה חושב?
2. מה הרעיון שבק שתיחת החוליה צלמו היא החשובה?
3. קטע השני מהוא? הוא ישמאל איך להם ניתן לפרש בק?
4. כאן חליל מכניסים לנו רעיון של המפעל חסדו של דין שמים לפנינו אדם.
5. מה ציפנו ולמה אין זה הדין למעלה?

* * *

ז. מדרשי תורה להקדוש ר' אנשלמה האשתורקי הי"ד.

פרק כא' פסוק י"ז:

כִּי אֲשֶׁר הוּא שֵׁם אמר ר' אנשלמה האשתורקי הי"ד: כִּי אֲשֶׁר הוּא שֵׁם - זהו שם האלהים. וְפֶה תִּפְּלֵת תְּחִלָּה לְעַצְמוֹ יוֹתֵר מִכֹּל. כִּי אֲשֶׁר הוּא שֵׁם - אמר ר' סימיון: קִפְצוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְקַסְרֵעַ אֲמַרו לְפָנָיו: רַבֵּן הַעֲלָמִים. אָרְבִּים שְׁהִיא עֲתִיד לְהַמִּית כָּנִיד כְּעָמָא אִתְּהּ מַעֲלָה לֵו קָאָרוּ אַמְרֵי לְהֵם: עַכְשָׁי מַה הוּא. צְרִיק אִי רְשָׁעוּ אֲמָרוּ לֵו: צְרִיק. אֲמַר לְהֵם: אִינִי דָן אֵת הָאָרְבִּים אֲלֵא בְשַׁעְתָּו - כּוּמֵי שֶׁאֵר אֵת הַנְּעֵר וְנֹר.

שאלות:

1. ברשנו חוזר ומצטט את דברי המדרש הידוע אספירו ואמתיון, איך?
2. מה פירושו: "אין חידושה פנה מברמת האפשר"?
3. קטע השני אספיר ברשנו ענין סקודה צוון התוכל למספיר?
4. קטע הפא מעלה ברשנו רעיון נוצר כי ישמעאל נמצא כאן סליוני מקב"ה. התוכל להספיר ולנחמק?
5. איך זה שייך לפירוש הנבואה של אפרתם ושרת ואל ענין לוס?
6. מהחק מסרש ברשנו את ראיית הפאר כתוספה ספציות, מה הוא פא לחדש ולשמרנו כאן?
7. איך צמ"י זה מתפאר: "כי שמע אל קול הנצח..."?
8. למה כצפה הפר ומה צמחה לפי זה?

* * *

71